

מילי דמלכא

שיחות ומאמרים שזכינו לשמוע מאת
כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל

דביקות מתוך תענוג
דברות קודש ר"ח אלול תש"פ
אלול - בנים למקום
דברות קודש ר"ח אלול תשע"ט

יו"ל ע"י
מכון שפה ברורה
להפצת תורותיו ומשנתו של
הרה"ק מוקאסוב זי"ע
פר' ראה מברכים אלול תשפ"ו

הל'מוד בגליון דהלו
יהיה לעילו נשמתו הטהורה של
כ"ק אבינו רועינו אדונינו מורינו ורבינו
מרן שרגא פייביש בן מרן אברהם יהושע העשיל זצוק"ל
זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

ראה זו חדש!
בס"ד לכבוד הזמן החדש פתחנו מדור מיוחד על קול שפה ברורה
'עניני דיומא'
ובו יעודכן בכל יום שיעור מרבינו ז"ע
הנוגע בו ביום בעניני פרשיות השבוע, זמני השנה, וכדומה.
שמעי ותחי נפשכם
מספרי קול שפה ברורה
ארה"ב - 718-400-7750
ארה"ק - 076-598-9014
ענגלאנד - 44-330-350-5779

גם ניתן לשמוע **קטעים קצרים** מעודכן בכל יום על הקו
שאלתינו ובקשתינו, שמי שיש תחת ידם הקלטות מרבינו ז"ע
אנא! אל תמנע טוב מבעליו ותפנו להמערכת לזכות את הרבים

כל הזכויות שמורות
להערות, לתרומות, לקבל הגליונות מדי שבוע ע"י אימייל
או לסדר מוקד הפצה בביהמ"ד או שכונה שלך
יש לפנות להמערכת במס'
718-400-7750 x2
או באימייל office@mechonsb.com
נערך ונסדר ע"י:

דביקות ע"י תענוג

ראש חודש אלול שנת תש"פ לפ"ק בירושלים עיה"ק תובב"א

ביבשה, כי כמים לים מכסים מלמעלה ואין ניכר בו שום דרך.

ויש לבאר הענין בזה בהקדם הידוע מקדמונים² דאלו"ל ר"ת (שה"ש ו, א) אני לדודי ודודי לי, וזה מורה על הקירבה העצומה שנעשה בזה החודש בין כנסת ישראל לאביהם שבשמים בבחי' אני לדודי וגו'³, והוא המדרגה הגבוהה ביותר של קירבה ששייך, כמו שיבין המתבונן בשיר השירים, דמייירי שם מהקירבה הגדולה והנשגבה ביותר

עבודת הימים הללו צריכה שתהיה מתוך תענוג, ואז יש לה קיום לכל השנה מלה

איתא מהאר"י הק' דחודש אלול הוא סוד הפסוק (ישעיה מג, טז) הנותן בים דרך⁴. ויש להתבונן בהשייכות שבין חודש אלול לפסוק זה, ועוד יש לדקדק על גופא דקרא, מאי שייך לומר שיש 'דרך' בים, הלא עינינו הרואות שלא שייך לסלול בים דרך שיהיה נראה לעין כמו שסוללים דרך

א. ראה שער היחודים (פרק י) כי בכל חודש אלול ראוי לכוין בשני שמות הוי"ה דס"ג ואהי"ה דקס"א כי ב' שמות ס"ג וקס"א הנז' הם בגימטריא דר"ך, וזה סוד הנותן בים דרך. וכן כתב בשער רוח הקודש (חמ). ובמשנת חסידים (מסכת אלול פ"א מב"ג).

ובמאור ושמש פרשת כי תצא ד"ה כי יקרא כתב בכוונות אלו בחודש אלול וז"ל: כי בימים האלו נפתחים השערי תשובה והי"ג מכילין דרחמין ומתנוצצים השמות הקדושים קס"א ס"ג העולים למנין דר"ך והוא רמוז בכתוב הנותן בים דרך אשר צריך לכווין זה הפסוק בראש חודש אלול.

ב. כמו שהובא באבודרהם סדר תפלת ר"ה, ופרע"ח שער ר"ה פ"א, שער הפסוקים שם, ועוד הרבה.

ג. וכמו שכתב הרמח"ל בדעת תבונות על הפסוק 'אני לדודי ועלי תשוקתו' (שיר השירים ז יא): הנה הקב"ה עם ישראל הוא כאיש אל אשת נעוריו, אשר כל תשוקתו יתברך אלינו, וכענין שנאמר אני לדודי ועלי תשוקתו.

וראה מה שכתב הב"ח או"ח סי' תקפ"א: 'אני לדודי ודודי לי' ראשי תיבות אלול וסופי תיבות עולה ארבעים כנגד ארבעים יום מראש חודש אלול ועד יום

מילי דמלכא

ששייך עלי אדמות, כבחי' אהבת איש ואשתו, וקירבה גדולה כזו נשפע בכל משך חודש אלול.

כל השנה¹, ומאי שייך לומר על זה בחי' 'אני לדודי ודודי לי' שמורה על הקירבה הגדולה ביותר.

וענין זה צריך ביאור, דהלא ידוע שימי חודש אלול המה ימי תשובה, ונתקנו לשיפור המעשים, ונהגו כל ישראל להרבות בימים הללו בסליחות ובתחנונים, ולבקש מחילה סליחה וכפרה מאת הבורא ב"ה על כל החטאים העוונות ופשעים שעשו

הקירבה הגדולה ביותר מתהווה ע"י תענוג וזהו מהות מידת יסוד ויבואר על פי הידוע מספה"ק² דהקירבה הגדולה ביותר המתהווה בין בני אדם, הוא כאשר הדבר בא מתוך תענוג, דכל דבר

הכפורים כי באלו ארבעים יום התשובה מקובלת להיות לבו קרוב אל דודו בתשובה ואז דודו קרוב לקבל תשובתו מאהבה.

ובשער הפסוקים שיר השירים: 'אני לדודי ודודי לי'. ר"ת אלול. לרמז, כי בחדש אלול, הקב"ה מתרצה עם ישראל, ונעשה דוד להם, לקרבת תשובה, והוא קרוב לקוראיו בחדש זה. הסבי עיניך 'מנגדי' שהם 'הרהיבני'.

וידועים דברי הרב בעל התניא בספר ליקוטי תורה פרשת ראה: והנה נודע שבאלול הוא זמן התגלות י"ג מדות הרחמים, ולהבין זה וכו' אך הנה יובן על פי משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה ואז רשאין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו הוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם. ובלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו. ואח"כ בבואו להיכל מלכותו אין נכנסים כי אם ברשות ואף גם זאת המובחרים שבעם ויחידי סגולה. וכך הענין עד"מ בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו יתברך בשדה וכו'.

וראה עוד מה שכתב בפונים יפות פרשת אחרי ד"ה ויש לפרש על מאמר הכתוב בהיותו קררוב שהכוונה על חודש אלול שהקב"ה קרוב: יש לפרש מה שאמרו חז"ל (ר"ה ית. יבמות מט:): בפסוק דרשו ה' בהמצאו (ישעיה נה ו) אלו עשרת ימי תשובה ואמר על זה שם קראוהו בהיותו קרוב שלא ימתין אדם בתשובה עד ראש השנה אלא בהיותו קרוב דהיינו בראש חודש אלול כמו שאמרו חז"ל בראש חודש אלול שערי רחמים נפתחים.

ד. כמו שכתב הרמב"ם (פירוש המשניות ר"ה פ"ד) שהם ימי עבודה והכנעה ופחד ומורא מהשם ויראה ממנו ומברח ומנוס אליו ותשובה ותחנונים ובקשה כפרה וסליחה.

ה. בתולדת יעקב יוסף פרשת לך לך כתב בשם הבעל שם טוב: ומדת יסוד הוא כשיש לו תענוג בעבודת השם יתברך יותר מכל התענוגים כי מבשרי אחזה שאבר המשגל הוא מבחר התענוגים שהוא אחדות שנתחבר דבר ונוקבא, ומן

דביקות ע"י תענוג

ג

כי היצה"ר וכת דיליה מבקשים למשוך את לב האדם שהתענוגים יהיו מדברים אחרים, הן בהיתר הן באיסור, ועבודת האדם להתגבר על יצרו ולעשות עיקר התענוג מדברים שבקדושה, ולא להימשך אחר תענוגים אסורים ואפילו תענוגי רשות, וזהו עיקר מידת יסוד¹.

והנה באופן כללי העצה היעוצה שמידת יסוד יהיה רק מצד הקדושה, הוא שיהיה ענין של איחוד,

הנעשה מתוך תענוג מביא את האדם להתקרב לזה מאד מאד, יתר על שאר אופני קירבה, וגורם איחוד גדול. וזה ענין הזיווג בין או"א, שהתענוג המתהווה מהזיווג פועל ביניהם קירבה גדולה.

וזה מהות מידת יסוד, שהמידה הזו מהותה ועיקרה הוא התענוג, וזה גורם איחוד גדול לאדם. ועיקר עבודת מידת יסוד הוא להמשיך את התענוג רק ממקום קדוש¹, ולא ההיפך מזה,

הגשמי יבין תענוג הרוחני כשמדבק את עצמו באחדותו יתברך שמו שהוא שורש כל התענוגים.

וראה עוד תניא אגרת הקודש פרק טו שביאר את מהות מידת היסוד וז"ל: **יסוד היא על דרך משל ההתקשרות** שמקשר האב שכלו בשכל בנו בשעת למודו עמו באהבה ורצון שרוצה שיבין בנו ובלעדי זה גם אם היה הבן שומע דבורים אלו עצמם מפי אביו לא היה מבין כל כך כמו עכשיו שאביו מקשר שכלו אליו ומדבר עמו פה אל פה **באהבה וחשק** שחושק מאד שיבין בנו **וכל מה שהחשק והתענוג גדול כך ההשפעה והלימוד גדול** שהבן יוכל לקבל יותר והאב משפיע יותר **כי על ידי החשק והתענוג מתרבה ומתגדל שכלו בהרחבת הדעת להשפיע וללמד לבנו** וכמו על דרך משל בגשמיות ממש רבוי הזרע הוא מרוב החשק והתענוג ועל ידי זה ממשיך הרבה מהמוח ולכן המשילו חכמי האמת לזיווג גשמי.

1. בענין מידת היסוד בעבודת ה' בחשק ובתענוג עיין מה שכתב בבן פורת יוסף פרשת נח בשם הבעש"ט: מבשרי אחזה אלוה, כמו בזווג הגשמי אינו מוליד כי אם המשמש באבר חי וחשק ושמחה, כך בזווג הרוחני, הוא הדבור בתורה ובתפלה, כשהוא באבר חי, בשמחה ותענוג, אז הוא מוליד.

2. בספר עבודת ישראל פרשת בראשית כתב: כבר נודע שהעולם נברא בעשרה מאמרות וכתבו המקובלים שהם נגד עשר ספירות ונתעטף הקב"ה בהתלבשות עשר מדות הקדושות, וכתבניתם יתנהג האדם דלמטה ויהיה כסא כבוד לקדושת רצונו יתברך וכמ"ש בספרים הקדושים בפרט בספר תומר דבורה יעו"ש. והנה אות ברית קודש אשר אל חי חתם בבשרנו הוא נגד מדת צדיק יסוד עולם ומכונה המדה הזאת בספרים קדושים בשם טוב עי"ש.

ופשוטו של ענין, כי הוא היסוד לכל טוב והוא המשפיע והמוליד דוגמת המדה העליונה המשפעת כל טובה ושפע הקדושה ולכן נקרא צדיק יסוד עולם, ועל

מילי דמלכא

כמו שנתבאר שהתענוג גורם איחוד וקירוב הגדול ביותר, ועל כן אמרו חז"ל שאדם צריך להיות שרוי עם אשה ואז לא יחטא, משא"כ השרוי בלא אשה שרוי בלא קדושה^ה, והוא מטעם הנ"ל, כי עיקר תיקון מידת יסוד להעלותו אל הקדושה הוא רק באופן של איחוד שנגרם על ידי התענוג הבא מצד הקדושה^ט. ועל כן מי ששרוי לבדו בלא אשה קשה לו

פי זה הסברא נותנת כיון שקדושת אות הברית כל כך גדול ולהיפך ח"ו הפגם גדול מאוד שגורם להוריק השפע לחיצונים, אם כן יותר טוב היה שיברא האדם נעדר מתאות המשגל לגמרי אפילו מהאשה הראויה לו להיות לבדו בארץ למען לא יכשל בחטא גדול כזה ח"ו, ואפילו הכי אנחנו רואים כי לא כמחשבותינו מחשבת יוצר כל ולא תוהו בראה לשבת יצרה.

ואיתא בזה"ק לא לשבת בינייהו אלא מינייהו למעבד ישובא מנהון, פירוש משברא את האדם בתאוה הזאת ולא לשבת בינייהו בין עולם התוהו רק לשבר מתלעות עול ולהסיר כח זנוגים מקרבו ויטהר ויתקדש במותר לו ביחודו עם אשתו לגרום יחוד עליון עם מדות עליונות ותתיחד השפעת הקדושה אל כנסת ישראל, ועל ידי שבירת התאוה והמשכנתה אל הקדושה נולד תענוג עליון ועל ידי זה נעשה האדם מרכבה לבחינת צדיק יסוד עולם המכונה בשם טו"ב.

ח. קידושין כט: בן עשרים שנה ולא נשא אשה כל ימיו בעבירה, בעבירה סלקא דעתך אלא אימא כל ימיו בהרהור עבירה.

ט. ראה באריכות בספר מאור עינים פרשת לך ד"ה ולהבינך, שהאריך לבאר עניין המידות ובפרט מדת היסוד שנתנו כדי לעבוד את הבורא, וככל שאדם מטהר את עצמו במידה זה, כך זוכה להשיג תענוג גדול בזה המידה וז"ל: צריך האדם להתגלות הפנימיות שהוא קדושתו יתברך שמו השוכן בקרב לבו של האדם לבל ימשיכנו הרע שהוא ערלת הלב אחר רועה מדות ואהבות רעות רחמנא ליצלן שמצדו באו אהבת התענוגים ורוע המדות ולקיים מה שאמר הכתוב (דברים י טז) ומלתם אל ערלת לבבכם שהכוונה הוא כך ומלתם את, את הוא לשון עם שעם ערלת הגוף תמולו גם לבבכם וזהו ומלתם את פירוש עם ערלת גופניות גם לבבכם ערלת הלב לבל יקרא בשם ערל לב. וכל זה על ידי טוב התחזקות במדות בקרבו לעבודת בוראו ולהגביה כל מדותיו הנפולין מבחינת מצרים לשרשם למעלה כאמור ולבל יצא שום מדה מהמדות מחוץ לגבול הקדושה בלתי לה' לבדו וכמו שאמר דוד המלך ע"ה לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת וגו' שזהו כוונת לך ה' וגו' כל המדות הן לך לבדך כנודע כי יש שבע מדות אלו שמנה בפסוק זה וחמשה מהם נקרא מדות שהם אהבה ויראה והתפארות ונצחון והודיה שהוא הו"ד י"ה להודות שמו הגדול.

והשנים שהם יסוד ומלכות אינם נקראים מדות כי בחינת יסוד הוא הנקרא בפסוק כל כמו שאמר הכתוב כי כל בשמים ובארץ ותרגום אונקלוס דאחיד

בשמיא וארעא כי הוא הכולל כל המדות ומיחד ומקשר כל המדות אל העובדא שהיא המלכות בחינת מעשה כמו שאמר הכתוב לך ה' הממלכה שלך נקרא העובדא בשם מלכות כי כל עוד שלא נגמרה העובדא ולא יצאו המדות לכלל מעשה אינו נקרא בשם שלימות הגמור מאחר שעל ידי המדות והעובדא בקישור ויחוד המדות על ידי ברית שהוא בחינת יסוד המיחדן נקרא בשם מלכות על שם השלימות שנגמר הדבר במילואו וטובו בלי חסרון שום מדה לחוץ ח"ו. על שם שלום חסר מבית המלך שהמלכות הוא המשלים העובדא וכל זה על ידי בחינת ברית שהוא בחינת צדיק שהוא התקשרות כל המדות הטובות מרום השמים ועד הארץ להביאם להעובדא כמו שתרגום אונקלוס דאחיד בשמיא וארעא וכמו שכתוב בתיקונים יהי רקיע הפוך רקיע ותשכח עיקר ויסודא דמרכבתא.

וביאר הפסוק שאמר והמתנשא לכל לראש כי אימתי לך ה' כל המדות כמי שמתנשא עם כל המדות הנפולין להעלות הכל למעלה וכל עוד שהערלה חופה על הברית עד שלא נתקנו ונטהרו המדות אין באפשר לבוא לשום מדה הגונה ורצויה לפני הבורא יתברך מחר שהוא נקרא ערל לב וגם בהתורה הנקרא ברית כשלומדה כשהוא ערל לב גם כן אינו מתגלה לו הפנימית ששם הערלה גם כן חופה על הברית שהם קליפין דאורייתא ואינו יכול לבא על ידי התורה הנקרא ברית שהוא לומד בזמן ההוא לקיום המעשה הראויה שהוא בחינת עובדא הנ"ל הנקרא מלכות כאמור למעלה כנודע.

כי לפי מה שהוא בקרבו כך גם כן לו התגלות התורה ולכן בהמולו בשר ערלתו ערלת הלב ומקשר את עצמו עם כל המדות למעלה להביאן לעובדא שהוא עושה שיכניס כל המדות טובות בהעובדא לבל יצא שום אחד מהם לחוץ אזי התורה הנקרא ברית גם כן נימול ונכרת ה קליפות ונתגלה התורה שהוא הפנימיות ויש לו תענוג רוחני מן התורה ההיא ומסייעו ומדריכו בדרך אשר ילך בה ולהביאו יותר ויותר לידי כשרון המעשה שהוא העובדא ונתיחדו כל המדות על ידי הברית בבחינת העובדא וכל עוד שילך תמיד במדריגה ההיא יוסף אומץ תענוג רוחני להרגיש בו בעבודתו ויזכה להיות מרכבה אל הבורא יתברך ויבוא למדריגה שלא יעשה שום דבר מבלעדי מה שיטהו הבורא ברוך הוא השורה עליו כמו שכתוב בזוהר הקדוש הסוד טפל לרוכב ואין הרוכב טפל לסוס כי כמו שהרוכב מטה הסוס על ידי מתג ורסן לכל אשר יחפוץ יטנו כן התורה בהתגלות הברית מטה אותו לכוונת הרוכב שהוא הבורא יתברך השורה לעיו ונעשה לו התורה כרסן שהוא ביד הרוכב וזוכה לנתינת התורה במתנה מלמעלה כמבואר למעלה.

וכל זה על ידי מילת ערלת הלב שעל ידי זה נשמר גם ברית הגופני מלפגום אותו במה שהוא נגד רצונו יתברך ומלילך בו אחר תאוותו ח"ו אפילו במה שהוא היתר כאמור למעלה שעל ידי הברית הוא כולל כל המדות כן ח"ו להיפך

ביותר, וזה בא מכח התענוג שמרגיש בעת שמתדבק בהקב"ה, ועי"ז נעשה בהתאחדות גדול בהבורא ב"ה, וזהו המדרגה הגבוהה ביותר במידת יסוד, שגם כשהוא לבדו, באמת אינו לבד בשום פעם, כי הוא דבוק בהשי"ת, וה' עמו.

וזה היה גדולת יוסף הצדיק במצרים, דהנה עבודת יוסף הצדיק היה ממידת יסוד י"א שהוא עולם התענוג,

מאד להחזיק עצמו בקדושה כראוי במדת יסוד'.

המדרגה הגבוהה של מידת יסוד, כשהאדם מתאחד עם הקב"ה

אכן יש מדרגה גבוהה יותר, שהגם שהאדם שרוי לבדו, עכ"ז הוא במדרגה גבוהה במדת יסוד, והוא מחמת שיש לו קירוב ואיחוד בהקב"ה בדביקות מופלאה במדרגה גבוהה

כשערלת הלב חופה על הברית ויש לו רוע כל המדות אז נכללו המדות רעות בערלת הברית עד שכל תאותו אינו כמעט כי אם בפגם הברית והוא משוקע בתאותו ההוא עד שכמעט שאינו עושה שום עובדא ואינו עובד כי אם לתאוה ההיא בכל עניניו כנודע ופוגם בברית הגופני במעשה ח"ו ונופל ל מדרגת סוס שהוא שטוף בתאות הזמה כמו שאמר הכתוב (יחזקאל כג כ) וזרמת סוסים זרמתם מחמת שנסתלק מעליו הרוכב שאינו בגדר מרכבה להבורא יתברך שהנהיגו על ידי הרסן שהוא התורה שלא ניתנה לו כלל פנימיותה שיתנהג על ידה כאמור למעלה שעל כן אחז הזוהר הקדוש לשון אין הרוכב טפל לסוס והבן.

ולכן מצינו בגמרא בימי התנאים והאמוראים שאחר שנשאו אשה הלכו לבית מדרשם על כמה שנים שכל זה היה לשבר התאוה ההיא על ידי מילת הלב כמבואר למעלה ולתקן מקודם המדות וביחוד האהבה הנפולה להגביה למעלה על ידי עסק התורה כמו שאמר הכתוב (משלי ה יט) באהבתה תשגה תמיד ואז אחר שתיקן המדות חזרו לביתן להוליד תולדות לקיים מצות בוראן כמו שאר מצוות באהבת השם הגדול לבד בלי שום אהבה חצונית.

ראה מה שכתב בפרי הארץ פרשת כי תשא: מהות הנפש הוא אהבה ויראה שהם התאוות וכל עניני העולם כמאמר (דברים יד כג) כי הדם הוא הנפש והדם הוא התאוה וארז"ל (כ"ד פ ו) מפרשתו של אותו רשע שהיה בדביקה וחפיצה בחשיקה עד"ז היא העבודה לאלהים, וענין הדביקות פירושו הוא שלא יהא שום מפסיק אז אפשרות יכולת הדביקות וכו', שצריך לגרור מעצמותו שלא יהיה עליו שום חלודה ומסך המבדיל כי אם עצמותו אז יכולת הדביקות וכל זמן אחיזתו בשום דבר אחר אינו דבק, כידוע שענין הדביקות בגשמית הוא התענוג ועוצם התענוג אינו מניח השוטטות מחשבתו בשום דבר ומחשבתו פנויה באותו הדבר, וכן כל דבר תענוג יש לך אדם שממונו חביב עליו כל מחשבתו שם וכן בכל דבר ודבר.

זהר חדש (מד.) יסוד דאחיד ביה יוסף. וכן בזוהר (ח"ג שב.) יוסף ידע ליה לקודשא יא. בריך הוא מגו ההיא אספקלריא דאקרי כל' ואקרי יסוד ואקרי צדיק וכו' וכתוב

בוראו, היה יכול להשלים עצמו במדת יסוד במדרגה הגבוהה ביותר^ז.

ולעומתו דוד המלך ע"ה היה מידתו מדת מלכות שאינה מבחי' תענוג, כי העבודה בזה להמליך את הקב"ה על עצמו^י, ולקבל עליו עול מלכות שמים בפועל ממש בלי שום חשבונות

וזה היה עבודתו ומעלתו שהגם שהיה שרוי לבדו בלי אשה, בארץ זרה ובמקום זר, עכ"ז עלה ונתעלה עד מאד במדת יסוד, והטעם, כי באמת יוסף הצדיק לא אחז עצמו בשום פעם שהוא לבד, אלא שהוא עם הקב"ה, וכמאמר הכתוב (בראשית לט, ב) ויהי ה' את יוסף, ועל ידי שהיה לו איחוד עם הקב"ה ע"י התענוג שלו בעבודת

'וצדיק יסוד עולם'. וכתב הרמ"ק (פרדס רימונים שער כב פ"ג) וז"ל: והנה נשמת יוסף היתה מהיסוד וכאשר זכה והשלים נשמתו במעשה הרב ההוא שלא טימא אות ברית קודש ונתגבר על יצרו נעשה מרכבה לצדיק.

יב. ראה אור התורה ויחי: מבואר בליקוטי תורה מהאר"י ז"ל ענין שבע פרות הטובות הם ז' היכלות דבריאה וז' שבלים הטובות ז' היכלות דיצירה ויש זה לעומת זה, וזהו ענין ז' פרות הרעות וכו' שהם ז' מדות הרעות. ויוסף בירר מבחינת מדות הרעות שיתהפכו לטוב שזה היה כל עסקו במצרים. וכו' לכן על ידי זה זכה להיות בן פורת לשון רבוי המשכת מאור וכו'. והפר ברית התקשרות לאהבות זרות לכן **על ידי זה נמשך שיהיה בן פורת שהוא ההתקשרות בשפע אור אין סוף ב"ה.**

ועיין עוד באר מים חיים פרשת בשלח ד"ה ולזה אמר: שבע המדות הידועים אשר זה לעומת זה עשה אלהים בשבע תועבות ההפכים, וכמה שיתרחק האדם מתועבת התאוה באחת מהמידות ויחריב ויחליש תאוותו לזה כן יושלם ויוגמר במדה שכנגדה בקדושה לעבוד בה את אלהי עולם. וזה באהבה ויראה והתפארות וכל המדות כמדה אשר יתרחק מאהבת עולם הזה **כן יושלם ויבוא באהבת הבורא.**

יג. כדאיתא בזוהר (ח"ג שב). אתא דוד דאיהו שביעא דאבהן אחיד בה בהאי בת שבע דאיהי 'ממלכה' ולא שביק לה לעלמין וכו'. וכתב הרמ"ק (פרדס רימונים שער כב פ"ג) וז"ל: דוד המלך עליו השלום זכה למלכות לו ולזרעו אחריו בזכות שתקן המדה הזו וקישטה בהיותו מתגרה עם לוחמיה סביב וזהו שהיה קם בחצי הלילה וכן מעולם לא ישן אלא כשינת הסוס וכיוצא בעניינים האלה מקישוטי הכלה כנודע. ובספר תומר דבורה פרק ט' כתב במהות מדת המלכות: עוד ממדת המלכות מדה חשובה מאד משאר העבודה כולה, והיא ליראה את ה' הנכבד והנורא. והנה היראה מסוכנת מאד ליפגם ולהכנס בה החיצונים. שהרי אם ירא מן היסורים או מן המיתה או מגיהנם הרי זו יראת החיצונים, שכל פעולות אלו מן החיצונים. אמנם היראה העיקרית, ליראה את ה'. והוא שיחשוב בשלשה דברים

מילי דמלכא

בבית), שלמא עילאה ושלמא תתאה כנודע, והנה הקב"ה מסכים על ידם לעשות כדין וכדין הנה הם מרבים שלום כי על ידם בא הבנין בריבוי שלום, והמה נקראו בונים בשהם וישפה בריבוי שלום תרין שלומין, הבן הדבר, עכלה"ק.

הדרך שיהיה קיום לעבודת הימים הק', שיהיה מתוך תענוג

והנה, ימי הרחמים והרצון ממשמשים ובאים, ולאחריהם באים ימי ראש השנה ויום הכיפורים וחג הסוכות, ובודאי כל איש ישראל אשר נשמה באפו מתרומם ומתעלה באלו הימים גבוה מעל גבוה, אבל עיקר

ותענוגים, והוא עבודה קשה יותר מבחי' יוסף שהוא מעולם התענוג. י' **אמנם** כאשר מחברים שתי בחי' הללו, יסוד ומלכות, זהו שלימות העבודה, כי היסוד פועל שקבלת עול מלכות שמים יהיה מתוך תענוג ושמחה, וזה מכניסו לקיום לזמן רב. ועל כן איתא דהגאולה תהיה על ידי ביאת משיח בן דוד ומשיח בן יוסף^{טו}, הרומזת על ב' בחי' הנ"ל, יסוד ומלכות, שהוא השלימות.

וראה כעיי"ז בספה"ק בני יששכר (כסלו טבת ה, ד) דיוסף אבן שלו הוא שוהם בחי' יסוד, ובנימין אבן שלו הוא ישפה בחי' מלכות ו'הנה שניהם נקראים שלום (סוד המשים שלום

הא' - להיות גדולתו של יוצר הכל על כל נמצא. והרי האדם ירא מן הארי, מן הדוב, מן האנס, מן האש, מן המפולת, ואלו הם שלוחים קטנים, ולמה לא יירא מן המלך הגדול ויהיה פחדו על פניו מגדולתו ויאמר היאך יחטא האדם הנבזה לאדון רב הזה, והרי אילו היה דוב יאכלהו, ואילו הקב"ה סובל עלבון, מפני זה לא יירא מפחדו וגדולתו.

הב' - כאשר ידמה השגחתו תמיד, שהוא צופה ומביט בו. והרי העבד ירא מרבו תמיד בהיותו לפניו, והאדם תמיד לפני הבורא ועינו פקוחה על כל דרכיו, יירא ויפחד היאך יהא מבטל מצותיו.

הג' - היותו שורש כל הנשמות, וכולן מושרשות בספירותיו, והחוטא פוגם היכלו, ולמה לא יירא? היאך יהיה היכל המלך מלוכלך ממעשיו הרעים הד' יראה שפגם מעשיו הם דוחים שכינה מלמעלה ויירא היאך יגרום הרעה הגדולה הזאת להפריד חשק המלך מן המלכה. והיראה שהיא כיוצא בזה, היא יראה המישרת את האדם אל תיקון המדה הזאת והוא דבק בה.

וע"ע ישמח ישראל ר"ח אייר: מדת מלכות להמליך הקב"ה על רמ"ח איבריו. **יד.** והביאור בהחילוק שבין שני מדות ועבודות הללו והאיך הם משתייכים לעבודתינו כבר ביארנו פעמים רבות, ואכה"מ להאריך עוה"פ בזה. **טו.** זוהר ח"ג רעח: ובגלותא בתראה תרין משיחין ישלח עמך.

כן כשהעבודה נעשית מתוך תענוג, הרי זה גורם לקירבת אלקים במדרגה הגבוהה ביותר, הן באיכות והן באופן הקיום שלה, שרושמה וקיומה נותר לכל השנה כולה.

עבודה מתוך תענוג, כאשר האדם מאמין בכוחות עצמו, בלי מחיצות

ואחד הדרכים לאדם לפעול שהעבודה תהיה מתוך תענוג, הוא על ידי שמאמין בכוחות שהשי"ת נתן לו^{טז}, ומכיר ויודע בהכרה ברורה שמצד הכוחות שלו יכול להגיע למדרגות הגבוהות ביותר, ע"ז זוכה שכל עבודת הבורא ב"ה וקיום המצוות יהיו מתוך תענוג עילאי.

והביאור בזה, דהנה אחד מהדברים המפריעים מאד את האדם בעבודתו ית' הוא מה שאינו מאמין בכוחות עצמו, ואינו מאמין שיכול להגיע למדרגות גבוהות נעלות ונשגבות, וממילא נשאר במצבו ולא שואף לעלות יותר ויותר. והטעם שהאדם אינו מאמין בכוחות עצמו, הוא מחמת

התכלית הוא שההתעוררות יהיה לה המשך וקיום כל השנה כולה, ולא כאותם בני אדם שאחר עבור הימים הקדושים, הם חוזרים לשגרת החיים, ובשנה הבאה בחודש אלול מוצאים עצמם שוב באותו המקום ובאותה המדרגה שהיו בו בשנה שעברה, ומאי אהני לן, ורבים אומרים מי יראני טוב, מהו העצה שהתשובה וההתעלות יהיו נכנסין לקיום לכל השנה כולה.

העצה לזה הוא, שכל עבודת התשובה והתפילות וכל שאר המצוות המתקיימים בחודש זה, יהיו נעשים מתוך תענוג, ולא מתוך עול ומשא כמצות אנשים מלומדה, כי אף אם יסתובב האדם כל הימים הללו של ימי הרחמים והרצון בהרהורי תשובה מתוך שברון לב, לא יועיל לו אלא שהתשובה תהיה לשעתה ולא יהיה לה קיום לכל השנה, ורק אם העבודה תהיה מתוך תענוג עילאי, שיש לו הנאה נשגבה מכל תפילה ומכל מצוה שמקיים באלו הימים, וכפי שנתבאר דהתענוג גורם קירוב ואיחוד במדרגה הגבוהה ביותר, אם

טז. ראה מה שכתב בשפת אמת פסח תרל"ה ד"ה אלהי: צריך האדם להאמין בכח הקדושה שנתן הקב"ה לנו שלא יגרום ח"ו בעצמו להיות נעשה מסך מבדיל ולהתרחק ע"ז באמת.

ועיין עוד במה שכתב רבי צודק הכהן בספר צדקת הצדיק אות קנד: כשם שצריך אדם להאמין בהשם יתברך כך צריך אחר כך להאמין בעצמו. רצה לומר שיש להשם יתברך עסק עמו ושאינו פועל בטל שבין לילה וגו' (יונה ד י) וכחיתו שדה שלאחר מיתתם נאבדו ואינם. רק צריך להאמין כי נפשו ממקור החיים יתברך שמו והשם יתברך מתענג ומשתעשע בה כשעושה רצונו.

ואין היצה"ר יכול לפתותו לשום תענוג אחר, וגם כשרואה איזה ראייה וכדו', אין לבו נמשך אח"ז כלל וכלל, כי הוא שרוי בעולם התענוג, והתענוג האמיתי בחי' יסוד ממלא אותו כל כולו בלי גבול ובלי מחיצה, ואתי שפיר שמי שרוי בעולם התענוג האמיתי שהוא בחי' שאין מחיצה ואין גדר, הוא יכול להאמין בכוחות עצמו שהוא ג"כ בחי' של הסרת המחיצה.

המורם מכל זה, שהעבודה מתוך תענוג גורם איחוד וקירבה גדולה ועצומה בין הקב"ה לאדם, וזהו המדרגה הגבוהה ביותר של התקרבות והתאחדות, ונכנס לקיום לזמן רב, ועבודה כזו אין לה מחיצות, ושפיר יכול האדם להאמין בכוחות עצמו, הכוחות שנתן לו הקב"ה מטבע ברייתו, שהם כוחות בלתי שום גבול ובלתי שום מחיצה, וזהו העבודה הראויה בימים הללו, ואז ישאר רושם העבודה" של הימים הקדושים הללו, לכל השנה כולה.

שיש להאדם בחי' של מחיצות, כביכול עד כאן יכול להגיע בעבודתו ולא יותר. ועל כן, כאשר רואה האדם שאין עולה בידו לעלות במעלות העבודה, אין לו לתלות הקולר בדברים חיצוניים, אלא יתבונן בקרבו ובפנימיות נפשו שהוא מחמת שאינו משתמש בכוחות שנתן לו הקב"ה, וכביכול יש לו מחיצה בין עצמו לבין הכוחות שיש לו באמת, אך כאשר ישבר את המחיצות הללו ויחזק עצמו להאמין בכוחות עצמו, ויהיה בלי מחיצות כביכול, אז יזכה לעלות במסילה העולה בית אל.

והנה עולם התענוג הוא ג"כ בלי מחיצות, אלא פתוח לגמרי עד אין סוף, דכשיש לאדם קירבה ואיחוד עם הקב"ה הנגרם ע"י התענוג - ויש בזה מדרגות רבות לאין שיעור בבחי' התענוג שלו להקב"ה - וזוכה האדם לתענוג רוחני אמיתי בבחי' מדת יסוד, ממילא מתבטלים מעצמם כל שאר התענוגים הגשמיים בהיתר ובאיסור,

יז. עיין מה שכתב בשפת אמת פרשת בא תרנ"ט כתב: כאשר עושין המצות ברוב אהבה ותשוקה נשארת הארת המצוה בנפש האדם. וכמ"ש צדיק זכיותו חקוקין על עצמותיו.

וע"ע מעין זה בעניין לימוד התורה מה שכתב האבני נזר בהקדמת האגלי טל וז": ומדי דברי זכור אזכור מה ששמעתי קצת בני אדם טועין מדרך השכל בענין לימוד תוה"ק ואמרו כי הלומד ומחדש חדושים **ושמח ומתענג** בלימודו אין זה לימוד התורה כ"כ לשמה כמו אם היה לומד בפשיטות שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה אבל הלומד ומתענג בלימודו הרי מתערב בלימודו גם הנאת עצמו. ובאמת זה טעות מפורסם ואדרבא כי זה היא עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו ואז דברי תורה נבלעין

הסט"א הן ברוחניות הן בגשמיות, כל השנה כולה. דבית האסורים רומז על כל הנפילות והירידות שיש לאדם במשך ימי חייו, וכל מיני מכשולות שנופל בהם בפח יקוש של יצרו האורב עליו ללכדו ברשתו יומם ולילה לפתח חטאת רובץ, ועולם התענוג שלו אינו רק מסטרא דקדושה, אלא מסט"א וכדו', ואדם כזה אסור בכבלי היצה"ר, וזהו בית האסורים שלוי"ט, ובכח קדושת עבודת ימי ראש השנה, כשיעשנו מתוך תענוג, עי"ז יזכה לצאת לגמרי מבחי' בית האסורים, וכל עולם התענוג שלו יהיה רק מצד הקדושה ויהיה לו קיום עולמית.

ומעתה אתי שפיר הא דחודש אלול שהם ימי תשובה, דווקא בו

עולם התענוג הוא בלי מחיצות, ואז האדם מאמין בכוחות עצמו

וזה ענין מה שאמרו חז"ל (ר"ה יא ע"א) בראש השנה יצא יוסף מבית האסורים, יוסף היינו מידת יסוד כידוע"י, ועבודתו היה מתוך תענוג, שהוא בלי מחיצה, כי אצל יוסף הצדיק לא היה מחיצות, ע"ד שאמרו (מגילה ט ע"ב) שבמשכן שילה, שהיה בחלקו של יוסף, אוכלין קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה, היינו בלי מחיצות, ועבודה זו היא הגורמת שהתשובה והעבודה של הימים הק' שיהיה להם קיום לכל השנה, וז"ש שבראש השנה, העבודה בראש השנה, צריך להיות בחי' יוסף, היינו מתוך תענוג, ואז ממילא יהיה בחי' יצא מבית האסורים, שיצא לגמרי ממאסר

בדמו ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא **נעשה דבוק** לתורה ועיין פירש"י סנהדרין נ"ח ד"ה ודבק ובזה"ק דבין יצה"ט ובין יצה"ר אינן מתגדלין אלא מתוך שמחה יצה"ט מתגדל מתוך שמחה של תורה יצה"ר וכו' ואם אמרת שע"י השמחה שיש לו מהלימוד נקרא שלא לשמה או עכ"פ לשמה ושלא לשמה הרי שמחה זו עוד מגרע כח המצוה ומכה אורה ואיך יגדל מזה יצה"ט וכיון שיצה"ט מתגדל מזה בודאי זה הוא עיקר המצוה ומודינא דהלומד לא לשם מצות הלימוד רק מחמת שיש לו תענוג בלימודו הרי זה נקרא לימוד שלא לשמה כהא דאוכל מצה שלא לשם מצוה רק לשם תענוג אכילה ובהא אמרו לעולם יעסוק אדם כר שלא לשמה שמתוך וכו' אבל הלומד לשם מצוה ומתענג בלימודו הרי זה לימוד לשמה וכולו קודש כי גם התענוג מצוה.

ית. ראה ספר תפארת שלמה לראש השנה: בר"ה יצא יוסף מבית האסורים רמז על בחי' צי"ע בחי' המשפיע יוצא מבית האסורים. וע"ע שפ"א ר"ה תרג"ב: בר"ה יצא יוסף מבית האסורים אמר אמו"ז ז"ל כי נקודה הפנימית **אות ברית קודש יש לה חירות** מערלה אשר סובבת אותה.

יט. ראה זוהר (ח"ג רמז): בזמנין דחשך דאיהו יצה"ר מכסה על יצ"ט דאיהו אור איהו כמאן דתפיס בבית האסורים דיצה"ר.

העולה בית א-ל. ובאמת, לו חכמו ישכילו יבינו זאת שכל מה שהם מחפשים ומבקשים הכל טמון בקרבם, ובתוך נפשם ונשמתם טמונים הכחות שהקב"ה נתן להם שעל ידם יוכלו להתעלות כראוי בעבודת הבורא ב"ה.

ונתבאר דהאמונה שיש להשי"ת כביכול בכוחות שיש

באדם בא מגודל הקירבה שיש בין ישראל לאביהם שבשמים, שזה גורם קירבה גדולה בלי מחיצות. וא"ש דדייקא בחודש אלול שאז הקב"ה מצפה מבנ"י שישוּבו בתשובה שזה מורה על האמונה שיש להקב"ה בכוחות של בנ"י, שזה בא מגודל התענוג והקירבה הגדולה בחי' אני לדודי ודודי לי.

וזה ענין שאמרו דחודש אלול נרמז בפסוק הנותן בים דרך, דלכאורה מאי שייך לומר שיש 'דרך' בים, ולהנ"ל יש לומר דהגם דבעלמא אין דרך בים, אבל הקב"ה יכול לעשות דרך גם במקום שאין דרך, וזהו הבחי' של הסרת המחיצות, שזה מורה על גדול הקירבה שיש בין הקב"ה לכנסת ישראל מגודל התענוג שיש ביניהם, ונתבאר דבחודש אלול מתעורר התענוג הגדול ביותר בין הקב"ה לבנ"י בחי' אני לדודי ודודי לי, ושפיר שייך לומר שהוא נרמז בפסוק הנותן בים דרך, היינו שהקב"ה עושה דרך גם במקום שאין דרך, מצד גודל התענוג שיש בהקירבה שבין כנסת ישראל לאביהם שבשמים.

מרמז הקירבה הגדולה ביותר ששייך בחי' אני לדודי ודודי לי, דנתבאר דבחי' התענוג גורם קירבה גדולה בלי מחיצות ושיוכל האדם להאמין בכוחות עצמו שנתן לו הקב"ה.

ענין התשובה הוא תביעה מהקב"ה לאדם, וזה גופא מביא שמחה

ובאמת זהו עומק ענין התשובה, דימי התשובה המה ימים של תביעה, שהקב"ה מצפה לאדם שיעשה תשובה וישוב למדרגתו הראשונה מהמקום שנפל אליו מחמת העוונות, ודבר זה שייך רק אם הקב"ה מאמין באדם שיכול לשוב למדרגתו הראשונה, ויודע שיש לאדם לתת את מה שתובעים ממנו, כי כשאין מאמינים במאן דהו, ויודעים שאין לו ליתן מה שתובעים ממנו, אין מצפים ממנו מאומה, ואם הקב"ה מצפה מבני ישראל שישוּבו בתשובה, בהכרח שהוא ית' מאמין בכוחות שלהם, ואומר לאדם, הלא יש לך כוחות לשוב בתשובה ולהתנהג כראוי מהיום והלאה, ולעבוד את הבורא ב"ה במדריגה גבוהה יותר ממה שעבד אותו ית' עד עתה, וזה גופא צריך לגרום שמחה גדולה ביותר האדם, שהקב"ה מאמין בכוחותיו.

וזהו תשובה להרבה אנשים המבקשים עצות בעבודת ה', ומחפשים כל מיני דרכים היאך להתגבר על יצרם והיאך לעלות מעלה מעלה במסילה

במצרים ודוד המלך, שהם בחי' יסוד ובחי' מלכות, שנתבאר לעיל שהם שתי בחי' אחרות, דיוסף הוא בחי' יסוד שהוא עולם התענוג, ודוד המלך הוא בחי' מלכות שהוא קבלת עול מלכות שמים, ונתבאר לעיל דהשלימות הוא כאשר ב' בחי' הללו מתאחדים יחדיו בבחי' שני מלכים משתמשים בכתר אחד, שזה מורה שכל עבודת הבורא ית' וקבלת עול מלכות שמים נעשה מתוך תענוג, ואז יש לו קיום זמן רב, וזה נתהווה בכח קרבן ראש חודש שפעל שיתאחדו בחי' יסוד ומלכות ועי"ז היה שלימות העבודה, שהיה מתוך תענוג ונתקיים לזמן רב.

ענין שיר של יום בראש השנה שאמרו בכפילא

ונתבאר דעבודה זו הבאה מכח התענוג שגורמת קירוב ואיחוד בין הקב"ה לבני"ה הוא עבודת הימים הק' ימי ירח האיתנים, ועל פי יסוד זה יבואר עוד בענין ראש השנה, בדבר שצריך להתבונן בו הרבה ולעשות ממנו עסק גדול, והוא ענין 'שיר של יום' שאומרים הלויים בבית המקדש בראש השנה, שאמרו חז"ל (ר"ה ל ע"ב) שבזמן שחל ראש השנה להיות בחמישי בשבת היו אומרים בשחרית השיר של 'הרנינו לאלקים עוזנו', ואם באו עדים אחר תמיד של שחר אומר 'הרנינו' אף על פי שחזור וכופל את הפרק, עי"ש פרטי

ע"י קרבן ראש חודש פעלו איחוד שיהיו שני מלכים משתמשים בכתר אחד

ובעמדנו עתה בראש חודש, יש לבאר לפי זה ענין קרבן שעיר של ראש חודש, שאמרו חז"ל (חולין ס ע"ב) כתיב (בראשית א, טז) ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים וכתיב (שם) את המאור הגדול ואת המאור הקטן, אמרה ירח לפני הקב"ה רבש"ע אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה לכי ומעטי את עצמך וכו', חזייה דלא קא מיתבא דעתה אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח והיינו דאמר ר"ש בן לקיש מה נשתנה שעיר של ראש חודש שנאמר בו (במדבר כח, טו) לה', אמר הקב"ה שעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח.

ולפי מה שנתבאר יבואר שפיר, דהן אמנם דבעלמא אמרינן אין שני מלכים משתמשין בכתר אחד, אך בכח הקרבן שבני ישראל מביאים בראש חודש הם מעוררים תענוג גדול בשמים, שזה גורם קירבה עצומה בין כנסת ישראל לאביהם שבשמים, וזה מביא לאיחוד וקירוב במדרגה הגבוהה ביותר וכנ"ל, ושפיר שיך ששני מלכים ישתמשו בכתר אחד, שיהיה איחוד ביניהם, וכל זה בכח הקרבת קרבן ראש חודש.

ויש להוסיף בזה עוד, דמה שאמרו שני מלכים וכו', רומז על בחי' יוסף הצדיק שהיה משנה למלך

מילי דמלכא

שבו היו הלויים אומרים וכו', ובזה ממשיכים קדושת השבת לכל השבוע כב.

והנה בבית המקדש היה הדבר נעשה באופן נקל ביותר, כי כל המידות היו בביהמ"ק באופן של תענוג ושעשוע, ונתבאר לעיל דהתענוג גורם קירבה ואיחוד בין ישראל לאביהם שבשמים, ובנקל יותר להמשיך ההשפעה כשהוא באופן של תענוג ושעשוע, וז"ש היום יום ראשון 'בשבת' שבו היו הלויים אומרים 'בבית המקדש', רצ"ל שיהיה ההמשכה מיום השבת לכל ימי השבוע כבחי' שהיה בביהמ"ק שההמשכה היה באופן של תענוג. עכ"פ מכל זה אנו רואים שענין 'שיר של יום' הוא גורם המשכה גדולה של שפע רוחני וגשמי.

ומעתה, בראש השנה שהיה שייך מציאות כזאת שיאמרו שיר של יום בבוקר ובין הערביים בכפילא, ודאי נרמז בזה גודל התענוג שיש בעבודת היום בין הקב"ה לכנסת

הדברים. עכ"פ מבואר דבראש השנה היה מציאות שהיו אומרים השיר של יום בכפילא, מה שלא מצינו כן בשאר יו"ט.

והענין בזה, דהנה ידוע שבשב"ק אין לסט"א שליטה על הרשעים בגיהנם², וכשהסט"א באה בשב"ק, מגרשים אותם משם בכח גדול, ועל כן הם מצפים בכליון עיניים למוצש"ק, ואז הם מתגברים בכח חזק ואמין ובאים עם כוחות נוראים להזיק ולחבל³, ועל כן תקנו חז"ל לעשות 'הבדלה' שבזה אנו מבדילים את הסט"א שלא יוכלו להזיק, ובזה נחלש כוחם.

ומאידך גיסא יש חפץ ורצון להמשיך קדושת שבת לכל ימי השבוע, דכל שיתא יומין מיניה מתברכין, וכל מיני השפעות טובות בגשמיות וברוחניות של כל ימי השבוע תלויים בשב"ק, ואחד הדרכים להמשיך השפעת השבת לכל השבוע הוא על ידי אמירת שיר של יום, שאומרים בו היום יום ראשון 'בשבת'

כ. ראה זוהר ח"א קצז; וז"ל: חייבין דגיהנם בשעתא דעאל שבתא נייחין כלהו ואית להו חירות ונייחא.

כא. ראה מורה באצבע להרב חיד"א ז"ל (אות קסב) במוצאי שבת יתפלל ערבית בכוונה כי הסט"א מתגברת וכו'.

כב. עיין של"ה הקדוש מסכת חולין תורה אור אות לב: היום יום ראשון היום יום שני בשבת וכן כולם. כבר האריך הפרדס וביאר שכל הימים יונקים מהשבת. וע"ע מאור ושמש ויקהל: לכן תיקנו לנו הראשונים ז"ל לומר כל יום בשיר של יום היום יום ראשון בשבת היום יום שני בשבת וכן בכל יומי **כדי להמשיך בפיו על ידי אמירתו קדושת שבת אל היום ההוא.** וע"ע ע"ח שער השבת פ"א.

ברורה שכל בחי' עבודת ה', לכל פרטיה ודקדוקיה, הכל הוא ענין של תענוג, ואז, גם כאשר יבואו עליו יסורים וכדו' לא ירגיש שהקב"ה רודף אותו כביכול, כי מגודל התענוג שיש לו בדביקותו בהקב"ה לא ירגיש מאומה מכל היסורים כג.

ישראל, ולדרכינו הנ"ל הוא מורה על גודל הקירבה והאיחוד שיש בימים הללו בין הקב"ה ובנ"י, וכאשר האדם מקיים את כל עבודת היום מתוך תענוג ולא מתוך עול ומשא, הרי זה פועל שהתשובה יהיה לה קיום לכל השנה כולה.

כשעובד את השי"ת מתוך תענוג, אין המידות הרעות תופסים אצלו מקום

וענין זה שייך בכל עניני עבודת ה', שכאשר יש לאדם דביקות בהקב"ה, אין תופס אצלו כל עניני המידות הרעות, כגון כבוד וגאווה וכעס וכדו', כי כל אלו המידות אינם תופסים אצלו מקום לעומת התענוג שיש לו מדביקותו בהקב"ה.

וזה ענין שאמרו חז"ל (סנהדרין קב ע"א) שתפשו הקב"ה לירבעם בבגדו ואמר לו חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן, אמר לו, מי בראש, בן ישי בראש, אי הכי לא בעינא. והיינו שהקב"ה המשיך על ירבעם בן נבט כוחות גדולים שיהיה שייך לן לעלות לבחי' גבוהה מאד של דביקות בהקב"ה, עד שיבואו למדרגה

עבודת הימים הק' מתוך תענוג, ואז אינו מרגיש שום קושי

המורם מכל זה דעבודת הימים הללו צריכה שתהיה מתוך תענוג שזהו מהות מידת יסוד, דמידת יסוד הוא עולם התענוג, והמדרגה הגבוהה בזה הוא שעיקר התענוג הוא מכח מה שהוא בדביקות ובהתקרבות עם הקב"ה, בחי' מה שמצינו ביוסף שהיה משורש מידת יסוד, וכתוב בו 'ויהי ה' עמו', שהיה בדביקות מופלאה בהשי"ת, וכשהאדם במדרגה נשגבה זו שמרגיש שהקב"ה עמו, הרי זה אינו מרגיש שום צער ושום כאב גם בעת שהקב"ה נותן לו יסורים, כי מגודל התענוג שיש לו מרוב דביקותו בהקב"ה, לא חלי ולא מרגיש מאומה. וזהו תכלית העבודה ורצון הבורא ב"ה, שיכיר האדם בידיעה

כג. בעמוד העבודה דרוש המחשבה אות ט' כתב וז"ל: בהיות שאדם מחשב בגדולת הבורא וחכמתו ויכולתו והשגחתו לאין תכלית, תגדל אהבת הבורא בלבו מאוד מאוד וכו' ואפילו אם ייסרו אותו יסורים קשים ומרים לא ירגיש שום צער וכאב כלל ועיקר, בהיות נשמתו קשורה למעלה בשרשה במחשבתו בבורא ית"ש ובאהבתו.

ופ"א ביקש המלך להתלוות לשר בעת שמבקר במחוז, ואנשי המחוז שלא הכירו את המלך רק את השר, עשו כבוד גדול לשר ואת המלך לא כיבדו, והשר בראותו זה כבש פניו בקרקע מרוב בושה על הכבוד הגדול שמנחילים אותו תחת שינחילו את הכבוד הזה למלך, ולא נהנה כלל מהכבוד, כי הבושה גברה על הכבוד. וכמו כן כאשר האדם מתבונן שהקב"ה עמו, הרי זה נעשה ככלי מלא בושה וכלימה על הכבוד שמנחילים אותו תחת שיתנו כבוד זה למלך מלכי המלכים הקב"ה, ולא מרגיש כלל בכבוד שנותנים לו.

בדורינו עיקר העבודה הוא מעולם התענוג ועי"ז יוצאים מבית האסורים

אשר על כן יש לידע שעיקר העבודה בימים הקדושים הבאים לקראתנו, חודש אלול ותשרי, ימי התשובה, ימי הרחמים והסליחות, ראש השנה ויום הכפורים, הוא לבוא אל עולם התענוג, שכל עבודת התשובה והסליחות והתפילות יהיו מתוך תענוג וחדוה עילאה, ואז גם המלכויות זכרונות ושופרות ושאר כל התפילות נעשים מתוך תענוג רוחני

שהקב"ה יטייל עמו בגן עדן, שאין לך דביקות גדולה מזו, אולם כאשר שאל ירבעם 'מי בראש', שהוא ענין של כבוד וגאווה^כ, אמר לו הקב"ה, אם אתה שואל מי בראש, והכבוד והגאווה מובילים אותך, סימן שאינך במדריגה הגבוהה של דביקות בהקב"ה.

והיה מעשה בהרה"ק מרוזין זי"ע שסיפרו לו שהרה"ק רבי משה מסאווראן זי"ע, שהיה כל ימיו בורח מן הכבוד עד קצה האחרון, ופ"א בא הרה"ק מסאווראן זי"ע לאיזה מקום כשהוא נמצא בתוך מרכבתו הרתום לסוסים, והמתינו לו שם מאות אנשים לקבל את פניו, וכשראה את כל הכבוד הגדול וביקש לברוח מזה, העמיק במחשבתו להתבונן בסוסים שמובילים אותו, שהם חיות טמאות וכו', ובמיתתם המה מסריחים בנבלתם, וכל כך התבונן בזה עד שהקיא את כל מאכלו.

ובשסיפרו הדבר לפני הרה"ק מרוזין, נענה ואמר הכי אין עוד דרכים להתגבר על הגאווה, אמשול משל, למלך גדול שהיה במלכותו מחוזות רבים, ומינה שר על כל מחוז, ואותו השר היה מבקר תמיד במחוז הנמצא תחתיו, ואנשי המחוז הכירוהו,

כד. ראה בשם משמואל פרשת וישב תרע"ד: הקלקול של התחלקות מלכות בית דוד ע"י ירבעם שגבה לבו עד להשחית, וכשהקב"ה תפס אותו בבגדו ואמר לו חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בגן עדן אמר מי בראש בן ישי בראש אי הכי לא בעינא, שלא רצה להיות נכנע בגן עדן אפילו לדוד המלך.

קדוש, זה גופא הוא אות וסימן שיש בכח האדם לבוא למדרגה זו.

ודבר זה גופא צריך להביא שמחה גדולה בלבו של האדם, שהקב"ה מאמין בו, מאמין בכוחותיו, ויכול להתקרב אליו ית' אם רק יעשה תשובה מתוך תענוג ושמחה, ואין צריך לכל התעניות והצומות שהיו מנת חלקם של דורות הראשונים, כי היום בדורינו עבודת התשובה היא מתוך שמחה ותענוג, כל אחד לפום דרגא דיליה, איש כמתנת ידו, לפי כוחותיו, ואז זוכים לצאת מבית האסורים, מכל מיני בחי' תענוגים אסורים, באופן שיהיה לדבר קיום לכל השנה כולה.

יעזור השי"ת שהימים הללו יביאו לנו חיזוק גדול, ונוכל להמשיך על עצמנו את עולם התענוג, שהימים הללו, ימי התשובה, יהיו מאירים ומתוקים, ולא באופן קשה, ויהיה להם קיום כל השנה כולה, ונוכל לעשות היחוד האמיתי עוד בשנה זו שיהיה אני לדודי ודודי לי, בחי' הרי את מקדשת לי, ועי"ז נזכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.

עילאי אשר אין לשער ואין לתאר, והאדם מרגיש תענוג עצום בקירבת אלקים שזוכה לה באלו הימים, וממילא אינו מרגיש כלל בחלק הקושי שיש בעבודת התשובה, כי לעומת התענוג לא ישווה שום קושי.

ואדרבה יש לנו עונג נפלא ממה שהקב"ה נתן לו ימים הללו להזדכך בהם ולהתקרב אליו ית' בבחי' אני לדודי ודודי לי, שזה מורה על קירבה חזקה מאד כנ"ל, ושהקב"ה מאמין בכוחות שיש לו ובהיכולת שיש בו להתקרב אליו ית', והגם שאפשר שיהיה תמוה בעיני האדם, וכי אני הקטן והדל יכול להתקרב למלך גדול כל כך אשר מלוא כל הארץ כבודו. אכן, אם הקב"ה אומר כן, הרי זה אות וסימן שיש בכוחות האדם לבוא למדרגה זו של קירבה גדולה ועצומה כל כך, ע"ד שביארו את הפסוק (ויקרא יט. ב) קדושים תהיו כי קדוש אני, דלכאורה היאך יכול האדם למדרגה גבוהה כזו להיות קדוש כעין קדושת השי"ת, אלא שהתשובה טמונה בגוף הפסוק, דמאחר שהקב"ה תובע מהאדם להיות

אלול – בנים למקום

עבודת ימי אלול לדבק מחשבתו במחשבת הבורא

ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, בגין דגלי ערייתא דקודשא בריך הוא וערייתא דאורייתא. כמא דאת אמר, (ויקרא יח) ערות אביך וערות אמך לא תגלה. ועל דא אמר, (תהלים קיט) פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך. והוו ישראל רחיקין ממלכא כל ההוא זמנא, עד יומא דכפורי, דנחית משה מן טורא, והוו ישראל בתעניתא כל ההוא יומא. וכדין אתדבק מלכא במטרוניתא. כמא דאת אמר, (דברים כא) ואחר כן תבוא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה'כה.

וממוצא הדברים נלמד אשר כל ענין חודש אלול, מלבד שהוא הזמן המסוגל לשוב בתשובה, הוא גם כן ימי הכנה לימים הקדושים העומדים ובאים ע"ד עבודתינו עלי

ידוע הדבר, אשר לפני בא הימים הקדושים ימי חדש תשרי, נתן לנו הקב"ה את ימי חדש אלול, שהוא הזמן בו יכין האדם את עצמו לבא כראוי אל המלך בימים הנוראים, ודרשו על כך את הפסוק בפרשת כי תצא 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים ואחר כן תבא אליה ובעלתה', שלאחר שיכין האדם את עצמו בחדש אלול ירח ימים, אז יזכה להתדבק בשכינה בתשלום אלו הימים ביום הכפורים.

וזה לשון הזוהר (זו"ח כי תצא), 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול, דביה סליק משה לטורא, למבעי רחמין קמי קודשא בריך הוא, בגין דישתביק לישראל על חובא דעגלא. ובגין דא

כה. תרגום ללשון הקודש: ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים - זהו חדש אלול, שבו עלה משה להר לבקש רחמים לפני הקדוש ברוך הוא שימחל לישראל על חטא העגל. ומשום זה, ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, משום שגלה את ערות הקדוש ברוך הוא וערות התורה, כמו שנאמר (ויקרא יח) ערות אביך וערות אמך לא תגלה. ועל זה אמר (תהלים קיט) פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך והיו ישראל רחוקים מהמלך כל הזמן ההוא, עד יום הכפורים שירד משה מההר, והיו ישראל בתענית כל היום ההוא. ואז נדבק המלך בגבירה, כמו שנאמר (דברים כא) ואחר כן תבוא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה.

של הקב"ה, בהיותו מחשב תמיד בבוא יתברך, ואל יליז מעיניו דבר זה כל היום כולו, ואז יוכל לבא בשער המלך ולהתדבק בו ית' בימים הקדושים.

בימי אלול אנו נקראים בנים למקום

ובהתבוננות יותר לדעת ענין עבודה זו איך היא, הנה נודע אשר בימי חודש אלול אנו מתקרבים מאד להקב"ה, וכמו שאמרו דורשי רשומות, כי אלול נוטריקון 'אני לדודי ודודי לי'. וענין קירוב זה הוא על ידי שאנו נקראים בנים למקום, כי קרבת הבן לאביו היא גדולה מכל הקרירות שבעולם, כי הבן נוגע בלבו מאד מה שיהיה עם אביו, והוא נאמן מאד לאביו, כנראה בחוש. וענין זה בא היות כי מחשבת הבן דבוק מאד

אדמות ביתר שאת ויתר עז, ועל ידי שנתבונן בעבודת חודש זה, אז נוכל לבא אל המלך בימים הקדושים הבאים לקראתנו.

והנה בחודש זה עלה משה רבנו לארבעים ימים האחרונים לקבל הלוחות השניות, עד רדתו מן ההר ביום הכפורים עם הלוחות. ונמצא שכל ענין החודש הזה הוא קבלת התורה על ידי משה רבנו, אשר גילה לנו עומק ענין התורה הקדושה.

וכפי שכבר ביארנו כמה פעמים עומק קדושת התורה הוא, כי התורה היא עומק מחשבתו של הקב"ה, ובעת לימוד התורה האדם מדבק מחשבתו במחשבתו של הקב"ה על ידי שלומד את דברי התורה, וכדברי התניא הנודעים בפרק כ"ג^י.

ובל ענין חודש אלול הוא על דרך זה, שיתדבק האדם במחשבתו

כו. והא לך לשון קדשו, 'אך המחשבה וההרהור בד"ת שבמוח וכח הדבור בד"ת שבהם שהם לבושי' הפנימים של נפש האלהית וכ"ש נפש האלהית עצמה המלוכשת בהם כולם מיוחדים ממש ביחוד גמור ברצון העליון ולא מרכבה לבד כי רצון העליון הוא הדבר הלכה עצמה שמהרהר ומדבר בה שכל ההלכות הן פרטי המשכות פנימיות רצון העליון עצמו שכך עלה ברצונו ית' שדבר זה מותר או כשר או פטור או זכאי או להפך וכן כל צרופי אותיות תנ"ך הן המשכת רצונו וחכמתו המיוחדת בא"ס ב"ה בתכלית היחוד שהוא היועד והוא המדע כו' וז"ש דאורייתא וקב"ה כולא חד ולא אברין דמלכא לחוד כפיקודין. ומאחר שרצון העליון המיוחד בא"ס ב"ה בתכלית היחוד הוא בגילוי לגמרי ולא בהסתר פנים כלל וכלל בנפש האלהית ולבושיה הפנימים שהם מחשבתה ודבורה באותה שעה שהאדם עוסק בדברי תורה הרי גם הנפש ולבושיה אלו מיוחדים ממש בא"ס ב"ה באותה שעה בתכלית היחוד כיחוד דבורו ומחשבתו של הקב"ה במהותו ועצמותו כנ"ל.

הבינה היא אם הרובצת על בניה, שהוא מורה על התקשרות הבן לאביו ולאמו בקשר אמיץ וחזק.

ובדי לחזק הקשר הזה, עלה משה רבנו למרום להוריד את התורה שהיא עומק מחשבתו של הקב"ה. כי בתורה הקדושה יש פנימיות וחיצוניות, וחיצוניות התורה יוכל אפילו גוי להשיג. אבל פנימיות התורה (ואין הכוונה דייקא לעניני תורת הח"ן, רק פנימיות האור השורה על האדם בהיותו עוסק בתורה כדבעי) שהיא עומק מחשבתו של הקב"ה לא יוכל להשיגו אלא מי שדבוק בבורא בכל לבו, ומדבק עצמו במחשבת הבורא ברוך הוא ואז זוכה שענין חיצוניות ופנימיות התורה מתאחדים בו יחד. וזה ענין ישראל שהם בניס למקום, ויכולים להשיג עומק מחשבתו של הקב"ה, אבל הגוי לא יוכל להשיג זאת, כמו שכתוב, 'מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל, לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום'. והדבר ידוע כי הבן הוא יוכל להשיג מחשבת האב יותר מכל אחד, מחמת התקשרותו לאביו בקשר בל ינתק.

ובפרט הרי נודע אשר ענין הלוחות השניות היא תורה מתוך יגיעה, אבל בלוחות הראשונות היה 'חרות על הלוחות', ודרשו חז"ל כי הוא ענין חירות, המורה כי לא היתה ענין יגיעה התורה בלוחות

באביו, ולבו ומוחו תמיד על אביו, ובפרט וביתר שאת מצינו ענין זה בימי קטנותו עת שהוא סומך כל כולו על אביו. וכענין הזה הוא ענין התדבקות המחשבה בבורא יתברך שבימי חודש אלול.

וענין עבודה זאת היא נמשכת מימי חודש אלול עד יום הכפורים, שהם מיוחדים לכפר עוון העגל כנודע. ועומק הענין הוא כי בעוון העגל אמר הקב"ה 'הרף ממני ואשמידם', שחלילה רצה להשמיד את ישראל. ודבר זה הוא לכאורה נגד טבע האב, כי האב לא יעשה כן לבנו, אבל ישא לבנו על כל חטאיו, ואף אם יענישו לא יעשה כן להשמידו. ומתוך זה נתעוררו ישראל להבין כי חסרה כאן אהבה והתקשרות זו להקב"ה כבן לאביו, וזו היתה עבודתם כל ימי חודש אלול שעלה משה רבנו למרום לקבל הלוחות שניות ברחמים וברצון, שנתקברו מאד לבורא בבחינת 'אני לדודי ודודי לי', עד שנתרצה להם הקב"ה לגמרי ביום הכפורים ע"ד אב עם בנו ואז נאמר להם סלחתי כדברך.

ועבודה זאת נתעורר מחדש בכל שנה ושנה בבא חודש אלול, אשר אז נתעורר שוב ענין זה של התקרבות לבורא כבן לאביו ולאמו, עד להשגת שלמות ההתקשרות ביום הכפורים. והדבר הזה נודע בספרים אשר יום הכפורים הוא מדת הבינה, שענין

בארנו כמ"פ שהלבנה מורה על השכינה, מדת המלכות שאין לה משלה כלום והיא מקבלת אורה מהשמש. וזה ענין המלכות המורה על גילוי מלכותו ית', כי המקבלים הם המביאים לידי גילוי אור מלכותו יתב', כי אין מלך בלא עם, ובלי מקבלים אין ניכר המלכות.

וממילא כשנתמעטה הלבנה נתמעטה המלכות ונעשה העלם גדול, ואז נתחדש ענין היות זמני קטנות וגדלות באדם, והוא עפ"י הנודע כי עד אז היו משתמשים שניהם בכתר אחד, וקומת שניהם שוה, ואז לא היתה צריכה השכינה הנרמזת בלבנה להתגדל בקומה אחר קומה עד שתבא לגדלותה, כי מיד היתה בקומתה השלמה.

אבל אחר שנתהווה ענין מיצוט הירח, שירדה השכינה ממקומה, אז נעשה ענין ימי קטנות וגדלות, שיש באדם הוא זמנים של קטנות, ואז באה אליו הגדלות מעט מעט עד שהוא מתגדל בשיעור קומתו.

הראשונות^{כז}. אבל בהלוחות השניות שבאו בימי אלול נתחדש הענין של צער ויגיעה בהבנת דברי התורה. ומן הצורך להבין מה היה רצון הבורא שיבואו תורתו של הלוחות השניות מתוך יגיעה דוקא. אבל הענין מתבאר כי כל ענין הלוחות השניות שבאו בימי חודש אלול הוא לעשות התקשרות הבן לאביו בקשר אמין, וההתקשרות הזאת היא בהיות מחשבת הבן על אביו, ולבו ומוחו נתונים על אביו, וענין זה בא דוקא על ידי יגיעה, שאז מקשר הבן מחשבתו במחשבת אביו ברוב יגיעת המוח, ועל ידי כן תתחזק ההתקשרות ביניהם.

התגלות הקשר בימי הקטנות

ותחלת עבודה זאת היה בראש חודש אלול, אשר בו עלה משה רבנו למרום, ועצם ענין ראש חודש מורה על ענין התקשרות הבן לאביו. ונבאר, כי ביום ראש חודש הוא זמן תיקון הירח שנתמעט, כמו שאמר הקב"ה לכי ומעטי את עצמך. וכבר

כז. בעירובין (נד, א): אמר רבי אלעזר מאי דכתיב חרות על הלוחות, אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל. וידועים דברי הבית הלוי (דרשות, דרוש יח) שביאר באריכות שבלוחות שניות נתחדש ענין השכחה וענין הצער והיגיעה בדברי תורה מחמת היצר הרע, עיי"ש. וע"ע דבריו הנפלאים של מרן רבינו הגדול הרמ"ע מ'פאנו זי"ע בספרו הק' עשרה מאמרות (מאמר חקור דין, ח"ב פרק ט"ז) "ולנו דברים כפשוטן שאלמלא זוהמת הנחש [שחזר ע"י מעשה העגל] כבר היתה כל התורה נתונה בלבו של אדם וזרעו". ונודע מדברי הזהו"ק (תיקור"צ צא, ב ובכ"מ) אשר הלוחות הראשונות הם מסטרא דעץ החיים והלוחות שניות הם מסטרא דעץ הדעת, ואכמ"ל.

שעל ידי כן מתגלה ענין ההתקשרות הגדולה של בן לאביו, שהוא נסמך על אביו וצריך אליו מאד ואינו יכול לעשות כלום בקטנותו בלא שיעזרהו אביו.

יסוד העפר – ענין הרצונות שיש באדם

והנה עדיין מן הצורך להבין ענין התקשרות והתדבקות המחשבה בבורא יתברך מה הוא, ומה היא העבודה הזאת. ונקדים לבאר, כי נודע אשר האדם, וכן העולם כולו כלולים מארבעה יסודות, והם אש רוח מים עפר. והם מורים על תכונות האדם, כי האש מורה על התעוררות האדם בתשוקה גדולה לבורא יתברך, וכן כולם מורים על תכונות נפש אחרים.

והיסוד הנמוך מכולם הוא יסוד העפר, אשר הוא עב מכולם ואינו זך כשאר היסודות כנודע שאות 'י' היא כנגד יסוד המים, אות ה' כנגד יסוד האש, אות ו' כנגד יסוד הרוח, ואות ה' כנגד יסוד העפר, וכמו שהאריכו בספרים הקדושים בביאור הענין^{כא}. והיסוד הזה הוא מורה על

והנה ענין הזה נראה כגריעותא, אבל באמת הוא מעלה גדולה כאמור, כי עיקר התגלות דבקות המחשבה ואהבת הבן לאביו והאב לבנו, הוא במיוחד בימי הקטנות, שאז האב לוקח את בנו על זרועותיו, כמו שכתוב (הושע יא ג) 'ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותי', והענין הזה מבואר בספה"ק עבודת ישראל (פרשת ראה), וזה לשון קדשו, 'והנה המדרש הזה הגם שסמך עצמו על הפסוק הנ"ל בנים אתם, כוונתו על סוף פסוק בך בחר ה' להיות לו לעם סגולה, כי סגולה היא סגול, שעל ידי ישראל נעשה הקב"ה בחינת בחור כארזים ומשתעשע בהם, כמו האב שנוטל התינוק בין שתי ידיו, כן צורת סגול"ל שתי נקודות הם בחינת שני ידין, והשלישית הוא כאשר ישא האומן את היונק. ובטעמים ונגינות נק' סגולתא והוא תענוג יותר כשאב מתענג עם בנו ומנביהו ומנמלו ומנשאו על ראשו ומתענג בו. וזה שכתוב (תהלים קלה, ד) ישראל לסגולתו'.

ולזה עשה הקב"ה בבריאת העולם שיהיה ענין קטנות בעולם,

כח. ראה זוהר חדש רות מא: ומשמעות הדברים גם בזה"ק ח"ב כג: ואילך באריכות גדולה. ועיין עוד בפרדס רימונים להרמ"ק ש"ב פ"א; ש"ח פ"ג ופי"א; ובמקומות רבים.

זה לשון 'עץ חיים' ש"ד פ"א 'כבר ידעת היות ד' יסודות לכל, והם ראייה שמיעה ריחא דבור, והם ד' אותיות הוי"ה, והם סוד נשמה לנשמה ונפש רוח ונשמה'.

אלול – בנים למקום

כג

חביב מאד אצל הבורא יתברך, ויש לו נחת רוח בכל מחשבת האדם לעבוד את בוראו.

והוא הענין הנזכר בעבודת ימי אלול שישים האדם על לבו מחשבת הבורא ברוך הוא, ככן אשר לבו ומוחו נתונים לאביו, כך צריך האדם לחפון מאד קרבת הבורא בימי חדש אלול בהתעוררות כח מחשבתו אל הקב"ה, וברצונו העז לעבוד את בוראו. ואף על פי שלא יוכל להשיג ולהגיע אל המעשה הראוי אשר הוא צריך לעשות, אבל זאת המחשבה על הבורא ברוך הוא היא עצמה עבודה גדולה וחביבה מאד לפני הבורא יתברך.

וזה הוא ענין יסוד העפר, אשר נודע בקדמונים כי חדש אלול הוא

העצלות ועל הקושי לעשות פעולה, כי האדם נמשך אל העפר אשר משם נברא ועיקר מהות גוף האדם הוא מיסוד זה כמו שכתוב (בראשית ג, יט) 'עפר אתה ואל עפר תשוב', ועיקר המלחמה והיגיעה הוא בענין יסוד זה שמונע להאדם להתרומם מעלה וצריך להכניעו ולזככו. והנה נראה לכאורה כי ענין יסוד העפר הוא מפריע לעבודת הבורא ברוך הוא, שלא יוכל האדם לעבוד את בוראו כשגופו נמשך למטה.

אבל האמת היא כי יש תענוג גדול מאד לבורא יתברך דוקא מתוך הקושי הגדול של האדם, שהוא חפץ מאד לעבוד את בוראו, ויש בו כח הרצון המעוררו מאד לעבודתו יתברך, אבל יסוד העפר מונעהו מלהשלים פעולתו, הנה זה הרצון של האדם הוא

והשל"ה הק' כתב כל הענין בקיצור, וזה לשונו (תורה אור פר' ויקרא): "כי כבר ידוע, כל מה שיש בתחתון הוא משתלשל מהעליון וגבוה על גבוה. והנה מציאות התחתון היא דומם צומח חי מדבר, שהם דוגמות ארבעה יסודות. דומם - יסוד העפר. צומח, הוא מיסוד המים, כי ירד הגשם והרוה את הארץ והוליד ומצמיח. חי, הוא יסוד האויר, 'כל [בשר] אשר בו רוח חיים' (בראשית ו, יז), ואלמלא זה הרוח האוירי הוא מת. מדבר, הוא האדם, שמעלתו מצד הנשמה שהוא יסוד אש הרוחני, כמו שנאמר (משלי כ, כז) 'נר ה' נשמת אדם'. ונודע כי ארבעה יסודות שרשם למעלה ולמעלה מלמעלה, כי גבוה מעל גבוה, עד שתאמר ארבע מחנות שכינה, מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. מיכאל, יסוד המים הרוחני; גבריאל, יסוד האש הרוחני; אוריאל, יסוד האויר הרוחני; רפאל, יסוד העפר הרוחני. ואלו ארבעה יסודות הרוחניים משתלשלים מארבעה יסודות שהם יותר גבוהים ויותר רוחניים, דהיינו ארבע חיות, אריה שור אדם נשר. ואלו משתלשלות מרוחניית הנעלם ארבע רגלי המרכבה שבאצילות, עד שתאמר ארבע אותיות שם המיוחד הם שורש שורש השרשים של ארבעה יסודות, 'י יסוד המים, ה' יסוד אש, ו' יסוד הרוח, ה' יסוד העפר, כנודע לחכמי האמת'."

באותן מצות ובשכרן, אף על פי שלא נגמרה מלאכתן ורוחו הוא קבצן לאותה סעודה ובשביל זה עז וחדוה לפניו ממה שישמח ישראל בעושייו. והנה הקווי אל השמחה יקרא שחוק. על דרך האמור באברהם כשנפל על פניו בבשורת הזרע. אלא שבא אצל הליתן בפועל יוצא כי יוצרו ממציא ומסגיל בו השחוק בכל יום להטיב לטובים כאמור. ובהשתלם להם השמחה עצמה לעתיד לבא, ישמח ה' במעשיו. וכל זה הוא הענין הנזכר של עבודת הבורא על ידי יסוד העפר.

והנה העבודה הזאת לחשוב תדיר ברצון גדול מענין הבורא איך יוכל לעבדו, הוא הוא המהפך יסוד העפר לקדושה. והענין הזה להגביר הרצונות לעבודת הבורא נתנו לנו חז"ל עצה לזה על ידי המאה ברכות, אשר על ידיהם מחשב האדם תדיר בבורא יתברך בכל פעולה שהוא עושה, והוא מעורר אצלו הרצון להתדבק בבורא.

אברהם אבינו המשיך לתקן יסוד העפר

ואברהם אבינו עליו השלום הוא המשיך לנו ענין עבודה זו, כמו שאמר בתפלתו לבורא יתברך 'ואנכי עפר ואפר', שהוא מורה על ענין יסוד העפר הנזכר. ולזה נתבאר בספרים שאברהם אבינו הוא ממשיך

כנגד יסוד העפר (עיין פרדס רמונים לרמ"ק שער כ"א פרק י"ז), אשר הוא מורה על עבודת האדם את בוראו מתוך העפר והחמירות, אשר מושכים אותו למטה, והוא מתרומם ברצון גדול לעבודת הבורא, וחושב במחשבתו איך יוכל לרצות את קונו, כבן המשים על לבו את צרכי אביו, ומזה דייקא יבא נחת רוח לבורא יתברך.

ונודע מה שכתב הרמ"ע מפאנו בספרו עשרה מאמרות (מאמר חקור דין חלק א פרק ב) אשר סעודת שור הבר והליתן עניינו שהבורא יתברך שמח במחשבתם הטובה של ישראל וברצונותיהם אף על פי שלא נשלמה פעולתם, וזה לשון קדשו 'מקים דבר עבדו ברוך הוא עצת נביאו ישלים, כי אין שחוק הליתן זולת זה לקבץ בו בכל יום מעין ברכותיו מעדוני המצות שהצדיקים מתאווים בלב שלם, להיות עושים ומעשים תמיד כי מחשבתם מצטרפת למעשה והם עכשיו אוררי יום שיש בו בטול מצותיהם מחמת אונס. ובזמן הסעודה עתידים עורר ליתן לענות עליו דברי שבח והלל גדול לנורא תהלות עושה פלא שהוא צדיק חונן ונותן תחלה מצדיק את הגמול על המחשבה חונן מתנת חנם על המעשה שלא הושלם. ונותן שכר שניהם כמו שאנו עתידים לבאר בפרק כ"ב מהחלק השני בס"ד. וכתיב לויתן זה יצרת לשחק בו כי פיו יתברך הוא צוה שיתעדנו

אלול – בנים למקום

כה

דהיינו על ידי שיחשב בבורא יתברך
בכל דבר ודבר שהוא עושה.

והנה ענין עפר מורה על טהרה, כמו
שדרשו חז"ל שבשכר מה
שאמר אברהם אבינו 'ואנכי עפר
ואפר' זכו ישראל לעפר שרפת
החטאת המטהרת מכל טומאה, וכמו
שדרשו חז"ל (חולין פח:) 'אמר רבא
בשכר שאמר אברהם אבינו ואנכי עפר
ואפר זכו בניו לשתי מצות אפר פרה
ועפר סוטה'.

והנה בעומק הענין של מציאות טהרה
וטומאה מבואר בספרים הק' כי
יסוד הטהרה הוא קרבת הבורא, ויסוד
הטומאה הוא ענין התרחקות מהבורא.
וזה הוא האמור כי על ידי המאה
ברכות הוא מתקן את יסוד העפר, כי
על ידי שמחשב תמיד בבורא יתברך
במאה ברכות הוא מתקרב אל הבורא
ואז נתתקן יסוד העפר ונעשה בבחינת
טהרה.

וענין זה לחשוב מהבורא יתברך בכל
עת הוא מגביה ומרומם את
האדם מאד מאד, כמו שידוע
מהבעש"ט הק' כי במקום של
מחשבתו של אדם שם הוא. וזה הוא
כי אפלו לא יגיע להלכה למעשה
מתוך מחשבתו, מכל מקום על ידי

לנו גם את ענין המאה ברכות כט,
כמבואר הדברים הרבה בספרים
הקדושים כי בזה שאמר לו הקב"ה
'והיה ברכה' מסר לו ענין המאה
ברכות (עיין של"ה הקדוש מסכת פסחים דרוש
שלישי). וכן איתא בסדור הרוקח,
שאמר אברהם אבינו להקב"ה מה
יעשו ישראל כשיחטאו, ואמר לו
הקב"ה שיביאו קרבן ויתכפרו. וחזר
אברהם אבינו ושאל, תינח בזמן שבית
המקדש קיים, כשאין בית המקדש
קיים מה יעשו, ואמר לו הקב"ה
שיאמרו מאה ברכות שהם כנגד מאה
פסוקי הקרבנות שבתורה ויתכפרו.
וכל זה הוא הענין הנזכר כי על ידי
המאה ברכות יתוקן ענין יסוד העפר
וכמו שיבאר.

דהנה ענין המאה ברכות דרשו חז"ל
על הפסוק, 'ועתה ישראל מה
ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה
את ה' אלקיך', ודרשו חז"ל אל תקרי
מה אלא מאה. והענין הוא כי האדם
בעצמו מה הוא, ואיך יוכל לעבוד את
הבורא, על כן תקנו לו חז"ל מאה
ברכות, שימשיך האל"ף לתוך המה,
והיה מאה, דהיינו להמשיך את אלופו
של עולם לתוך האדם, וזה על ידי
המאה ברכות, ואז יוכל האדם 'ליראה
את ה'', ולעבוד את הבורא על ידי כן,

כט. ועיין בספה"ק אמרי נועם (פרשת חיי שרה), וזה לשונו 'והנה אברהם היה
השורש להמשכת ברכאין בסוד מאה ברכות, כדאיתא בספרים 'אברהם' 'רב
מאה' [עיין בספר הליקוטים פרשת וירא פרק יח, ושם הלשון, אברהם אותיות
ב"ר מא"ה]'.
ב"ר מא"ה].

הנזכרת להפוך יסוד העפר לחצים וחברות.

וזה תכלית ענין חודש אלול, לשבר יסוד העפר בהשתוקקות עצומה לבורא יתברך מתוך החושך וקושי גדול, ברצון ומחשבות טובות לעבוד את הבורא ברוך הוא, כתינוק המחשב כל שעה על אביו, ועל ידי כן מתדבק במחשבתו של הקב"ה שהוא ענין התורה וענין הלוחות השניות, ואז הוא משבר העפר ובא לענין הטהרה שהוא ענין העפר כנזכר, ובא לידי הטהרה ביום הכפורים בקבלת הלוחות השניות, וזה מה שאמרו בגמרא (תענית ל:) כי לא היו ימים טובים לישראל כיום הכפורים מפני שהוא יום סליחת העוון ויום שנתנו בו לוחות אחרונות, ועד היום נרגש מעט משמחה זו במוצאי יום הכפורים שאז נשלם עבודת ימי אלול, כי יום הכפורים הוא ענין בינה כנזכר, אם הרובצת על בניה, ונשלם ענין אני לדודי ודודי לי ובאים לידי טהרה ומחילה. ועבודת האדם הוא להשאיר האור עמו במוצאי יום הכפורים כמו שהיה בזמן שאמר הקב"ה סלחתי כדברך, ולמחר צוה משה רבנו לבנות המשכן, להמשיך הארת הבורא בתוך בני ישראל, וזאת עבודת האדם להמשיך גם כן הארת הבורא מיום הכפורים לבנות משכן להשכינה בתוככי האדם עצמו.

מחשבתו בלבד בעניינים הרמים האלו הוא מניע ומשיג עד שם.

וזה מה שהיה עם אברהם אבינו שהלך להלחם עם ארבעת המלכים, ונודע מדברי האריז"ל כי ארבעת המלכים הם ארבעת היסודות, ואברהם אבינו בא אז לכבוש תחת ידו את כל ארבעת היסודות להעלותם לקדושה לעבודת הבורא. ואז ידוע מדברי חז"ל שהיה זורק עפר ונעשו חצים וחברות, כמו שכתוב 'יתן כעפר חרבו כקש נדף קשתו'. והיינו שהיה מהפך יסוד העפר לכח גדול הזורק למרחוק כחצים וחברות, על ידי הרצונות והמחשבות לעבודת הבורא ברוך הוא. והיינו שהמשיך הענין הנזכר של חדש אלול בחינת אני לדודי ודודי לי, ענין מחשבתו של הבן על אביו, ולכן נקרא אברהם ידיד כדאיתא במנחות (נג.), ונקרא אברהם אוהבי.

וזה הענין היה במעשה נחום איש גמזו (סנהדרין קט.) שהביא עפר מתנה למלך, ונזדמן אליהו הנביא ואמר למלך, שמא הוא העפר של אברהם אבינו שהיה מתהפך לחצים וחברות. והוא הוא הענין הנזכר, שנחום איש גמזו היה שגור על פיו לומר גם זו לטובה, היינו שהיה מחשב כל ימיו בהקב"ה בכל מצב שהיה לו, ועל ידי כן זכה לבחינה

ניתן להשיג כל הגליונות
היו"ל ע"י המכון

ירושלים

בביהמ"ד סקווירא
גני גאולה
ביהמ"ד נחלת עקיבא

בני ברק

מקוה וויזניץ
רח' רבינא
וויזניץ ספרים געשעפט
ביהמ"ד בעלזא
בית פנחס

בית שמש

ביהמ"ד תולדות אהרן
רח' בן איש חי

חיפה

ביהמ"ד סערט וויזניץ
#128 ארונת
לסדר מוקד בארה"ק
יש לצלצל 053-310-5675

בארא פארק

בבית מדשינו הגדול
1353 55st

וויליאמסבורג

ביהמז קיט"ל בית מנחם צבי
לאקער #6 (אצל המקוה)
בנין בראך
לאקער #216

מאנסי

ביהמ"ד סאטמאר 1
לאקער #5
ביהמ"ד הגדול וויזניץ
לאקער #183
אצל הציון הק' של רבינו זי"ע
בביה"ח וויזניץ

מאנטריאל

בביהמ"ד סאטמאר פארק
לאקער #23
ביהמ"ד אהבת ישראל וויזניץ

בעזרת ה' במהלך השבועות הקרובים
תווספו מוקדים נוספים בכל העיירות

לסדר מוקד הפצה בביהמ"ד או שכונה שלך
יש לפנות להמערכת במס'

718-400-7750 x2

או באימייל

office@mechonsb.com